

Jørn Lier Horst (Norsko)

Od ostatních autorů severských detektivek se liší v jednom drobném, ale podstatném faktu: sám nejprve dlouhé roky pracoval jako policejní vyšetřovatel. Kromě kriminologie vystudoval také filozofii a psychologii, posledních deset let je však již jen spisovatelem na plný úvazek (nar. 1970). Za svůj román *Honící psi*, který vyšel česky i slovensky (*Poľovné psy*), získal nejvýznamnější severská ocenění v oblasti krimi literatury, Cenu Rivertonova klubu a Skleněný klíč, tedy cenu za nejlepší norský detektivní příběh a současně cenu za skandinávský detektivní román roku. Česky vyšla například jeho *Záhada mloka*, detektivka určená „pro čtenáře ve věku 9–14 let“, nebo pro mladší čtenáře také *Operace Bouřkový mrak*, která vyšla i slovensky. Obdivovatele ikony severské krimi Joa Nesbøho možná zklame nedostatkem za vlasy přitažených akčních scén, ale milovníci poctivé dobré detektivky na něj nedají dopustit.

úryvek přeložila Kateřina Křišťůvková

Otázka viny

1

Na okraji sklenice s vodou přistála moucha. Wisting ji ode hnal a posadil se do stínu pod slunečník. Polovinu vody vy pil a podíval se, kolik podle aplikace v telefonu ušel kroků. Téměř čtyři tisíce, přitom ještě nebylo ani poledne. Většinu stihl při stříhání trávníku, jak chodil se sekačkou sem a tam. Stanovil si za cíl udělat o dovolené každý den deset tisíc kroků, za plánem však zaostával – průměrně jich urazil jen ne celých osm tisíc.

Pár let před Ingridinou smrtí dostali oba od Thomase k Vánocům krokoměr. Byla to mrňavá digitální věcička, která se musela nosit za opaskem kalhot u boku. Zaznamenávala každický pohyb v kyčli jako krok. První týdny s Ingrid soutěžili, kdo ujde víc. Nakonec sice krokoměry odložili do zásuvky, ale telefon nosil Wisting při sobě neustále.

Nyní zamžoural na displej a otevřel si prohlížeč. Média soutěžili, kdo ujde víc. Nakonec sice krokoměry odložili do zásuvky, ale telefon nosil Wisting při sobě neustále. Nyní zamžoural na displej a otevřel si prohlížeč. Média psala o Agnete Rollové, která zmizela téhož dne, kdy nastoupil dovolenou, ovšem že se pohřešuje, nahlásil její muž až o dva dny později. První články pojednávaly o pátrací akci, s každou novou aktualizací se však případ přestával jevit jako běžné zmizení a začínal se podobat něčemu jinému. Ně čemu, co Wisting dobře znal.

Zprávy o tom, které oblasti policie procešává, už nepřicházely od velitele operativy. Případ se posunul do další fáze a vyjadřoval se k němu Nils Hammer. V článku místního novináře se o Hammerovi třikrát mluvilo jako o zástupci vedoucího oddělení kriminální služby a vyšetřování.

V případě vlastně nebylo nic nového. Dvaatřicetiletá Agnete Rollová si vyrazila s manželem a kamarády do města. Nepohodli se, a proto odešla domů dřív. O půl hodiny později se její manžel rozloučil také. Podle informací v tisku byla pohřešovaná naposledy spatřena, jak těsně před půl nocí opouští hospodu v centru Stavern. To bylo před čtyřmi dny.

Kdykoli Wisting vytáhl tablet, očekával, že se dočte buď o nálezu těla, nebo o zatčení a obvinění jejího manžela.

Nakonec iPad odložil a opět se napil vody. Natáhl si nohy a zaklonil hlavu. Na obloze nad sebou viděl kroužit racka.

Pořád zastával názor, že papírové noviny mají něco do sebe, ale čekat na nová zjištění do dalšího dne mu připadalo zdlouhavé. Zvlášť když se něco dělo. Byl rád, pokud měl přístup k posledním novinkám kdykoli a kdekoli. Navíc ho těšilo vědomí, že si umí poradit s moderními technologiemi a ovládá nové způsoby získávání znalostí a informací.

Zcela neobvykle sledoval možný případ vraždy zpovzdálí a probíhajícího vyšetřování se neúčastnil. Podle toho, co se dočetl v médiích, tu leccos nehrálo. Jméno manžela Agnete Rollové nikde nezaznívalo, Wisting si ho však našel na sociálních sítích. Jmenoval se Erik Roll, byl o rok starší než jeho manželka a pracoval v místní počítačové firmě. S nahlášením ženina zmizení vyčkával téměř dva dny. Jeho chování zapadalo do určitého vzorce.

Případy zmizení bývaly vždycky složité, ale Wisting měl jasnou představu, jak by vyšetřování sám zorganizoval. Pátrání je vždy třeba vést zeširoka i do hloubky. Zeširoka proto, aby policie nic neopominula, do hloubky proto, aby se mohla soustředit na všechno, co se nějak vymyká a co by ji dokázalo nasměrovat.

Věděl, že Hammer a další kolegové už se do vyšetřování pustili. A že čenichají právě kolem Erika Rolla.

Z tabletu, který nyní ležel na stole, se mohl přihlásit do interního policejního systému a přečíst si dokumenty k danému případu, úmyslně to ale neudělal. Uvědomoval si, že si bude muset brzy zvyknout, že na vyšetřování hledí zvenčí, neboť zanedlouho policejní stanici opustí nadobro.

Teď jím ovšem cloumala zvědavost. V případech zmizení se prakticky pokaždé ukázalo, že se klíč skrývá ve slovech nebo v událostech přímo předcházejících okamžiku, kdy se dotyčná osoba ztratila.

Jakýsi šramot ho přiměl pootevřít oči. Zpoza domu se k ně mu doneslo klapnutí víka od poštovní schránky.

Zůstal sedět, dokud podle zvuků nepoznal, že doručovatel popojel dál. Teprve pak vstal a prošel domem na druhou stranu. Ve stínu u garáže ležela šedivá kočka. Lekla se, utekla na ulici a skočila k sousedům.

Wisting se zadíval k Lininu domu. Slíbil dceři, která teď byla už pátý den pryč, že jí bude vybírat poštu. Došel ke své schránce a vytáhl její obsah. Hrst reklamních letáků, ale také jeden adresný dopis. Na bílé obálce bylo pečlivě vyvedenými tiskacími písmeny napsané jeho jméno a adresa.

Line měla ve schránce stejné reklamy a nic jiného. Hodil je rovnou do kontejneru na papír a vrátil se domů. Byl zvědavý, kdo mu píše.

Dopisy mu chodily zřídka, přinejmenším takového typu. Vlastně už nedostával poštou ani skoro žádné účty. Všechno vyřizoval rovnou přes internetové bankovníctví.

Písmo na obálce bylo zvláštní. Černé a vypadalo jako na tištěné. Obě W v křestním jméně i v příjmení se jevila takřka totožně, a nejspíš právě proto si pomyslel, že jde o adresnou

reklamu, nicméně písmena *i* se lehce lišila a dokládala, že adresa je napsaná ručně.

V kuchyňské zásuvce si našel ostrý nůž, obálku rozřízl a vyňal její obsah. Jednalo se o obyčejný, nadvakrát přeložený papír. Zdálo se, že ho někdo nejdříve zmačkal a následně uhladil. Uprostřed papíru stálo číslo: 12-1569/99.

Číslice byly vyvedené stejně jako adresa na obálce, pečlivě a jako podle šablony. Byly přesné a rovné.

Wisting papír chvíli držel v ruce. Věděl, nač se dívá, přesto tomu nerozuměl.

Jednalo se o číslo případu – takto se případy označovaly v době, kdy u policie začínal. Nyní se novým trestným činům přidělovalo osmiciferné referenční číslo, ale dříve se označení sestavovalo tak, aby se z číslic dalo něco vyčíst. Poslední dvojčíslí za lomítkem určovalo rok: 1999. První dvě číslice říkaly, pod který policejní obvod daný případ spadal. Dvanáctka náležela bývalé policejní stanici v Porsgrunnu. Číslice 1569 označovaly samotný případ, přičemž číslování probíhalo chronologicky, od jedničky výš.

Nedávalo to smysl.

Wisting papír odložil na kuchyňskou linku a dál se na něj díval.

Do policejního obvodu 12 patřila také úřadovna místního policejního náčelníka v Bamble. Šlo o sousední obvod, v němž Wisting nikdy nepracoval. Velikostí odpovídal přibližně jeho obvodu, zahrnoval asi padesát tisíc obyvatel a ročně vyšetřoval podobné množství trestných činů, okolo tří tisíc. Případ 1569 by tedy měl pocházet z léta 1999.

Od té doby uplynulo tolik času, že materiály k němu byly pravděpodobně z elektronické databáze dávno smazány. Wisting tušil, že v počítači ho nenajde, měl by však být k dohledání v archivu.

Marně si zkoušel vybavit, jestli se v létě 1999 nestalo něco mimořádného – nic ho nenapadlo. V červnu toho roku osla vili Line s Thomasem šestnácté narozeniny a na podzim se chystali nastoupit na střední školu. Wisting si nevzpomínal, že by to léto jeli někam na dovolenou. Line měla letní brigádu ve zmrzlinárně ve Stavern – nebo to možná bylo až rok nato? Thomas pracoval v přístavu.

Wisting nechal dopis dopisem a vrátil se na terasu, posadil se, vzal iPad a do vyhledávače zadal rok 1999. Velké deníky měly už v té době vlastní internetová vydání, ale najít tehdejší články nebylo snadné. Některé weby aspoň uváděly nejvýznamnější události každého roku. Dne 22. května došlo k trojnásobné vraždě na statku Orderudových, která se pak dlouho přetřásala ve všech médiích. Později toho roku Boris Jelcin odvolal v Rusku vládu, víc než patnáct tisíc lidí přišlo o život při zemětřesení v Turecku, v Norsku proběhly volby do obecních zastupitelstev a Bill Clinton navštívil Oslo.

Ačkoli následně zkusil Wisting vyhledat daný rok v kombinaci s názvem Porsgrunn, získal jen nepřehledný seznam výsledků. V některých odkazech se mluvilo o policii, nic však nedávalo valný smysl.

O případu 1569 se nemuselo nutně psát v novinách, přes to anonymní odesílatel tím dopisem jistě něco sledoval. Nepochybně se jednalo o případ, který se Wistinga nějak do týkal.

Anebo taky ne.

Jako kriminalista obdržel Wisting už řadu anonymních dopisů. Zpravidla se jednalo o dlouhá psaní plná konspiračních teorií a nesmyslných tvrzení. Některá souvisela s ním a s případy, na nichž pracoval, jiná si k němu našla cestu kvůli jeho vedoucí pozici ve sboru.

Vrátil se zpátky dovnitř a prohlédl si ta zvláště vyvedená písmena. Odesílatel musel použít tlustší černý fix, proto že tahy měly šířku asi milimetr. Obálka byla ofrankovaná a nesla poštovní razítko se včerejším datem, nedalo se z ní však určit, odkud byl dopis odeslán.

Že mu takový vzkaz přišel domů, považoval Wisting za narušení soukromí. Nejednalo se o výhrůžku, přesto se cítil nesvůj. Zneklidňovalo ho to, jako by dopis představoval jakousi hroživou předzvěst.

Vytáhl kuchyňskou zásuvku a z ní igelitové sáčky do mrazničky. Odtrhl dva a vidličkou papír strčil do jednoho sáčku a obálku do druhého.

Celá záležitost už ho pěkně rozčilovala. Nedokázal ji hodit za hlavu. Bude si muset zjistit, o jaký případ jde.

V Porsgrunnu mezitím policejní stanici zrušili, věděl ale, že pokud se na něj usměje štěstí, možná spis najde na novém policejním ředitelství v Skienu, kam se řada dokumentů přestěhovala. V takovém případě by se mohl odpověď dozvědět ještě dnes. Přinejhorším spis skončil ve státním archivu, pak by to trvalo déle.

Zavolal Bjørg Karin na oddělení evidence trestných činů. Jednalo se o civilní zaměstnankyni, pro každodenní provoz stanice však byla nepostradatelná. U policie pracovala déle než Wisting sám a znala veškeré úřednické kličky, proto za ní také chodil, kdykoli potřeboval vědět, kde v systému něco najde. Bylo mu jasné, že Bjørg Karin mu nejspíš poradí i s tím, komu z archivu v sousedním kraji zavolat a koho požádat o pomoc.

Než mohl přejít k tomu, co mu leželo na srdci, musel jí vylíčit, že mu dovolená připadá dlouhá, popovídat si s ní o počasí a popsat jí, jaké plány má na zbytek léta.

O anonymním dopise se nezmínil, jen kolegyni svěřil, že jde o starý případ ze sousedního obvodu.

„Mohla by sis pro mě vyžádat spis?“

Bjørg Karin se víc neptala.

„Zavolám Eli,“ odpověděla. „Až se vrátíš do práce, spis tu na tebe bude čekat.“

Wisting předpokládal, že Eli bude pracovat na podobné pozici jako Bjørg Karin.

„Rád bych, aby mi ho poslali co nejdřív.“

„Chápu,“ přitakala kolegyně, byť se podle jejího tónu zdálo, že to není tak úplně pravda. „Dostaneme ho interní poštou zítra kolem poledního.“

„To je skvělé.“

Už se chystali zavěsit, když vtom se Wisting znovu zadíval na dopis a řekl: „Ještě něco. Nemohla bys Eli požádat, aby se ti podívala, o jaký případ jde, a pak mi to zavolat?“

Z reakce poznal, že Bjørg Karin připadá zvláštní, že si Wisting nechává posílat jemu neznámý případ, přesto nic nenamítla, jen slíbila, že jeho prosbu splní.

Wisting se znovu vrátil na terasu a usadil se k internetovým novinám. Po půlhodině mu Bjørg Karin zavolala. „Mluvila jsem s Eli,“ začala a teprve po krátké odmlce do dala: „Je možné, že se jedná o vraždu?“

„Je, ale znám jenom číslo toho případu.“

„Eli nám spis pošle,“ pokračovala Bjørg Karin. „Dorazí nám zítra někdy v době oběda.“

„Fajn.“

Wisting vstal a došel k zábradlí. Rozhlédl se po městě pod sebou.

„Koho zavraždili?“ zeptal se.

„Tone Vaterlandovou.“

Jméno Wistingovi nic neříkalo. V duchu si ho zopakoval, ale nic se mu nevybavilo.

„Tak se uvidíme zítra?“ nadhodila Bjørg Karin. „Zastavíš se u mě v kanceláři?“

„Ano, zítra na viděnou,“ potvrdil Wisting.

2

4. července 1999, 20.48

Tone Vaterlandová nasedla na kolo. Kdykoli šlápla, klika pedálu se otřela o chránič řetězu. Jakmile pak Tone zrychlila, začalo se ozývat chrastění. Kolo takhle rachtalo už od loňského podzimu, kdy s ním spadla do příkopu. Ani přední brzda nefungovala tak, jak by měla. Tone to však netrápilo. Brzy už kolo nebude potřebovat. Za šest týdnů oslaví osmnáctiny a učitel v autoškolě jí slíbil, že by mohla zkoušky dělat začátkem září. A potom by měla dostat mámino auto.

Okolo se prohnal nákladní automobil a poryv vzduchu Tone rozkolísal. Chvilí jí trvalo, než opět našla rovnováhu, pak šlapala dál.

Neměla jinou možnost než jet po dálnici E18. Třetí léto po sobě brigádničila v rychlém občerstvení v Norheimsletta. První rok ji tam vozil otec nebo matka. Většinou matka. Letos ale rodiče odjeli na dovolenou na sever a Tone doma na čtyři týdny osaměla.

Po frekventované silnici musela urazit jen pár kilometrů. Za teplých dní, jako byl tenhle, se večer obvykle zastavila u jezera Stokkevannet a vykoukala se. Smyla si z vlasů zá pach přepáleného oleje a oblékla si čisté šaty. Pach výparů ze smažení a fritovacího oleje byl na té práci nejhorší, proto že se usazoval ve všem. Batoh s věcmi na převlečení si pro to Tone vždycky nechávala venku u kola, aby se neusadil i v nich. Jinak to byla dobrá brigáda. Platili jí slušně a nijak se nepředřela, na druhou stranu měla dost práce na to, aby jí čas ubíhal. Většina lidí, kteří v občerstvení zastavovali, mířila na dovolenou nebo spěchala jinam, chodívalo sem však i pár stálých zákazníků. Někteří byli odporní. Pronášeli oplzlé poznámky, ale Tone se je naučila nevšímát. Celkem pravidelně se tu objevoval mopedista Rolf, který nikdy neřekl nic jiného než *číslo osm a kolu*. Číslo osm označovalo zvolené menu: burger s listovým salátem, okurkou a rajčetem plus půllitrový nápoj. Před jídlem i po něm pokaždé chodil na záchod. Několikrát tam strávil i čtvrt hodiny. Teď už ho Tone pár dní neviděla.

Mezi stromy napravo viděla blyštící se hladinu.

Odbočila na pozůstatek staré silnice a odstavila kolo na místě, kde začínala cestička k jezeru.

Žádná jiná kola tu nestála a od vody se sem nenesly žádné zvuky. Nejspíš tu bude sama.

Batoh si hodila přes rameno a poslední kousek po cestičce až k obloukovité skalce běžela. Pár mokrých skvrn na po vrchu kamene prozrazovalo, že tu nedávno někdo byl.

Tone se rozhlédla. Skoro až u druhého břehu pádloval kdosi na kánoji, jinak nikde nikdo. Přetáhla si přes hlavu fialový svetr s nápisem *Rychlé občerstvení Bamble*, vyzula se a svlékla si kalhoty.

Především večer se tu koupala nahá.

Znovu se rozhlédla a zapřemýšlela, jestli to dnes má udělat stejně. Kanoista mířil opačným směrem a na cestičce ni kdo nebyl. Doléhal sem jedině vzdálený hluk z E18.

Tone popadla ručník a položila si ho k vodě společně s lahvičkou sprchového gelu, aby na oboje pohodlně dosáhla. Nato si rychle svlékla zbylé části oděvu, spodní prádlo schovala pod batoh a zpříma se postavila, aby mohla skočit do vody.

Cítila se úplně volná a chvíli tam jen stála a ten pocit si vy chutnávala. Brzy jí bude osmnáct. Celé léto tráví doma sama. Vydělává si peníze. A to není všechno. Konečně se také rozešla s Dannym.

Udělal ještě krok blíž k okraji, zdvihla paže do výše a spojila ruce nad hlavou. Vzápětí se lehce zhoupala a odrazila se. Se zavřenýma očima zajela několik metrů pod hladinu a vyplavala teprve po chvíli.

Voda byla ještě teplejší než předchozího večera. Dlouhé vlasy se Tone lepily k obličejí. Jednou rukou je odhrnula a za dívala se ke břehu. Pořád nikde nikdo.

Udělal několik temp na zádech, vzápětí se přetočila a klidnými tempy plavala prsa. Pravidelně nořila tvář do vody a zase ji zdvihala nad hladinu. Našla si příjemný rytmus.

Do práce měla jít i zítra, ale pak ji čekaly dva dny volna. S Mariou si plánovala výlet do Langesundu. Možná se jim podaří dostat se na diskotéku v klubu Tordenskiold. Maria tam zná jednoho vyhazovače.

Dvacet metrů od břehu se Tone otočila a plavala zpátky. Jakmile se nohama dotkla pevného dna, docupitala po kamenitém podkladu k lahvičce se sprchovým gelem.

Ze stromu u cestičky se zvedlo několik ptáků, jinak tu stále panovalo naprosté ticho.

Nalila si trochu gelu do dlaně, a zatímco si ho vkleče vtírala do vlasů, nechala lahvičku plout na hladině. Pak si napůl stoupla a zbytkem gelu si umyla tělo, přitom po očku sledovala cestičku. Nato udělala pár temp od břehu, potopila se a pěnu ze sebe spláchla. Nakonec se rychle otřela a oblékla.

Právě včas, protože v tu chvíli zaslechla, jak někdo přichází.

3

Wisting se jako obvykle probudil těsně před čtvrtou ranní. Spustil nohy z postele, vstal a v polospánku se šoural na záchod. Ani si nerozsvítil, aby po vykonání potřeby snáz zase usnul.

Přestože byl ospalý, myšlenky se mu zatoulaly k případu z roku 1999. Trápily ho po zbytek předešlého dne a málem kvůli nim nezabral. A ještě teď se mu přemílaly v hlavě.

Případ 12-1569/99.

O staré vraždě toho na internetu moc nenašel, zjistil však, že ji policie objasnila. Jak se dočetl, šlo o jednoznačnou záležitost. Po pouhých třech dnech policisté dopadli jistého muže a ten byl později odsouzen k sedmnácti letům vězení.

Do záchodové mísy dopadl tenký, slabý proud.

Větší starosti Wistingovi dělal ten dopis. Někdo chtěl oči vidně k onomu starému případu nasměřovat jeho pozornost a také se mu to podařilo. Wisting jenom nechápal proč.

Spláchl, a protože mu došlo, že i kdyby se vrátil do postele, beztak chvíli neusne, vydal se raději do kuchyně a natočil si do sklenice vodu.

Na lince v igelitových sáčkích pořád ležely obálka i dopis. Wisting zvedl sáček s dopisem a podržel ho proti světlu nad dřezem. U některých trestných činů, které vyšetřoval, po mohlo odhalit odesílatele to, že se na papír proryl text z předchozího listu, to ovšem nebyl tenhle případ. Samotný papír by se dal analyzovat a jistě by dokázali zjistit výrobce i místo prodeje, ale mrhat na to prostředky by bylo zbytečné. Jednalo se o běžné spotřební zboží a Wisting si uvědomil, že podobné obálky a papíry má nejspíš v pracovně i on sám.

Na archu by se snad daly najít také mikroskopické otisky a s jejich pomocí dohledat, jakou tiskárnu odesílatel použil.

Jenže tenhle papír žádnou tiskárnou neprolezl, někdo ho po psal ručně, ačkoli písmo bylo až příliš přesné a rovné. Wisting dopis odložil a zapnul iPad. Zatímco upíjel vodu, četl si internetová vydání deníků, ale žádné nové články ho nezaujaly. Nejdůležitější zprávou, kterou během noci považoval za nutné zprostředkovat bulvární list VG, byl aktuální článek o výživě. Přesto Wisting chvíli na svítící displej hleděl. Cosi ho totiž napadlo. A tuhle možnost chtěl prověřit, než si zase půjde lehnout.

Odnesl si iPad a sáčky s dopisem a obálkou do místnosti přebudované na pracovnu. V jedné zásuvce měl obálky, v jiné různé psací potřeby. Vybral si černý fix a iPad vložil do obálky. Displej zářil i přes papír, takže titulek článku byl stále dobře čitelný. Wisting ho na papíře obtáhl. *Je třeba o polovinu snížit spotřebu masa.*

Výsledek experimentu nechal Wisting ležet na psacím stole a vrátil se do ložnice. Okno měl pootevřené. Odhrnul záclonu a vyhlédl ven. Kolem lampy pouličního osvětlení u poštovní schránky kroužil hmyz.

Jedním dopisem to neskončí, pomyslel si. Přijdou další.